

UTSJOEN KUNNAN PERUSOPETUKSEN PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN TÄYDENNYS 5.5.2011

Koulun ulkopuolella annettava opetus

Sisällysluettelo:

- 1 Koulun ulkopuolella annettava opetus
  - 1.1 Opintokäynnit
  - 1.2 Työelämään tutustuminen (TET)
  - 1.3 Kilpailu- ja liikuntatapahtumat
  - 1.3.1 Kunnan järjestämät kilpailu- ja liikuntatapahtumat
  - 1.3.2 Valtakunnalliset kilpailu- ja liikuntatapahtumat
  - 1.4 Opintoretket ja leirikoulu
  - 2 Suunnittelu
  - 2.1 Yhteistyö ja -suunnittelu huoltajien ja oppilaiden kanssa
  - 2.2 Tiedottaminen
  - 2.3 Leirikoulun tavoitteet ja retkikohde
  - 2.4 Ohjelman suunnittelu ja toteutus
  - 2.5 Leirikoululupa- ja oppilastietolomake
  - 3 Varainhankinta
  - 4 Vastuu- ja vakuutusksymykset
  - 5 Ongelmatilanteita
  - 6 Muuta muistettavaa ja leirikoulun jälkityöt
  - 7 Linkkejä
  - 8 LIITTEET
-

1 Koulun ulkopuolella annettava opetus

Koulun ulkopuolella annettavaa opetusta ovat mm.

- opintokäynnit
- TET eli työelämään tutustuminen
- kilpailu- ja liikuntatapahtumat
- opintoretket
- leirikoulu.

Koulun ulkopuolella annettava opetus on kirjattava koulun **vuosisuunnitelmaan**.

1.1 Opintokäynnit

Opintokäynti on opetussuunnitelman tavoitteiden mukainen toiminnallinen yritys- tai oppilaitosvierailu, jossa tehdään oppimistehtäviä.

Opetukseen liittyvät käynnit, kuten yritys- ja oppilaitosvierailut sekä uimahalli- ja museokäynnit eivät edellytä mitään normaalia poikkeavia toimenpiteitä eikä niitä merkitä koulun vuosisuunnitelmaan. Niiden tulee olla osa opetussuunnitelmaa, jossa tehdään oppimistehtäviä, ja tuntijakoa, mikä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi uimahallikäynnit kuluttavat liikunnan tunteja.

1.2 Työelämään tutustuminen (TET)

8. luokalla tutustutaan 3 - 5 päivän ajan oman koulun, huoltajien tai oppilaan oman lähipiirin ammatteihin. Koulun työsuunnitelmassa määritellään tarkemmin, milloin ja miten työelämään tutustuminen järjestetään.

9. luokalla oppilaat tutustuvat sellaisiin ammattialoihin, työpaikkoihin tai oppilaitoksiin, jotka tukevat oppilaan koulutus- ja ammatinvalintaa. Tämä työelämään tutustumisjakso kestää kaksi viikkoa joka lukuvuosi erikseen työsuunnitelmassa sovitun aikataulun mukaisesti.

Poikkeustapauksessa oppilas voi suorittaa TET-jakson toisella paikkakunnalla. Oppilas on silloinkin oman koulunsa vastuulla.

Koulumatkat TET-harjoittelun aikana

1. Oppilaan TET-harjoittelujakson koulumatkat korvataan, mikäli matka kotoa TET-harjoittelupaikkaan ylittää 5 km. Koulukuljetus järjestetään olemassa olevilla taksi- tai joukkoliikennevuoroilla (esim. bussilippu), erillistä kuljetusta ei järjestetä. Mikäli kyseiselle matkalle ei ole käytettävissä julkista kulkuneuvoa, korvataan huoltajalle saattokorvaus (liikenneministeriön linja-autotaksa/koti-harjoittelupaikka-koti)

2. Koulumatka- tai asumiskustannuksia ei korvata, mikäli TET-harjoittelujakso suoritetaan toisella paikkakunnalla.

Kouluateriat

Perusopetuslain mukaan oppilaalle on tarjottava jokainen koulupäivä ateria ja tähän perustuen oppilaalle korvataan kouluateriat riippumatta TET-harjoittelupaikan sijainnista.

1.3 Kilpailu- ja liikuntatapahtumat

1.3.1 Kunnan järjestämät kilpailu- ja liikuntatapahtumat

Kunnan järjestämistä kilpailu- ja liikuntatapahtumista tiedotetaan hyvissä ajoin kouluja.

- Koulujen liikuntaa opettavat opettajat huolehtivat koulun sisäisestä tiedottamisesta ja ilmoittavat tapahtumiin osallistujat sen järjestäjälle.
- Koulu vastaa oppilaiden valvonnasta sekä kuljetuksesta.
- Oppilaat ruokailevat tapahtumapaikan lähikoululla. Koulut ilmoittavat ruokailijat suoraan koululle sekä oman koulun keittiöön ruokailusta poissa olevat oppilaat.

1.3.2 Valtakunnalliset kilpailu- ja liikuntatapahtumat

Kunta lähettää koululaisia valtakunnallisiin kilpailu- ja liikuntatapahtumiin menestymismahdollisuuksien ja taloudellisen tilanteen mukaan. Matkalle osallistumisesta on tehtävä erillinen suunnitelma, jossa on mainittava ilmoittautuminen, ohjelma, valvojat, kuljetukset, ruokailut ja yöpymiset. Suunnitelmat toimitetaan rehtori-sivistystoimenjohtajalle, joka hyväksyy sen.

1.4 Opintoretket ja leirikoulu

Opintoretki syventää ja täydentää opiskeltavia asioita. Opintokäynti muuttuu opintoretkeksi silloin, kun ruokailu on järjestetty muualla kuin koululla tai kun toiminta toteutetaan työjärjestykseen merkityn ajan ulkopuolella. Niinpä esimerkiksi iltaisin tehtävät teatteriretket luetaan hallinnollisesti opintoretkeiksi. Opintoretket tehdään korkeintaan yhden päivän mittaisina ja suunnataan omaan kuntaan, naapurikuntaan tai Norjan puolen lähikuntiin.

Opintoretki muuttuu **leirikouluksi**, kun retkeen sisältyy yksi tai useampi yöpyminen. Niinpä niin sanottu yökoulukin lasketaan hallinnollisesti leirikouluksi. Leirikoulu on opetussuunnitelman tavoitteiden mukaista toimintaa. Leirikoulu suunnataan pääasiassa seuraavasti:

alakoulut – enintään 5 pv enintään 500 km:n säteellä omasta koulusta joko kotimaassa tai Pohjois-Norjassa.

yläkoulut – enintään 7 pv kotimaassa tai Pohjoismaissa.

Leirikoulu voidaan järjestää muualla ulkomailla ainoastaan erittäin perustellusta syystä.

Opintoretket ja leirikoulu on aina ennalta ilmoitettava työsuunnitelmassa.

2 Suunnittelu

Leirikoulun ja opintoretken turvallinen toteuttaminen alkaa aina huolellisesta suunnittelusta. Leirikoulua tai opintoretkeä on alusta lähtien suunniteltava yhteistyössä opettajan, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Tapahtumiin valmistautuminen on aloitettava viimeistään sen lukuvuoden alussa, jolloin leirikoulu tai retki toteutetaan. Ideoiden ja mielipiteiden kartoituksen jälkeen päätösvalta leirikoulun toteuttamisesta on aina opettajalla.

Jos jo aloitetusta leirikoulusuunnitelmasta luovutaan, on päätös tehtävä toteuttamislukuvuoden alussa koulun vuosisuunnitelmasta päätettäessä. Perusteltujen syiden vuoksi voi leirikoulu joskus kuitenkin peruuntua myös toteuttamislukuvuoden aikana.

2.1 Yhteistyö ja -suunnittelu huoltajien ja oppilaiden kanssa

Leirikoulua ja opintoretkeä järjestettäessä on varmistettava, että vastuukysymykset selvitetään toimintaan osallistuville jo etukäteen. Rehtorin, apulaisjohtajan, opettajien, vanhempien ja oppilaiden on oltava perillä vastuustaan.

2.2 Tiedottaminen

Mitä enemmän ja varhaisemmassa vaiheessa osapuolet saavat tietää matkasuunnitelmista, sen parempi. Kun päätös leirikoulun toteuttamisesta on tehty, päätetään myös siitä, kuka tai ketkä siihen liittyvistä asioista tiedottavat. Huoltajien kanssa keskusteltavia ja heille kirjallisesti tiedotettavia asioita ovat mm.

- leirikoulun tavoitteet
- varainhankinta
- kohde
- ohjelma ja aikataulut
- leirivarusteet
- matkajärjestelyt
- opettajan ja matkakohteen yhteystiedot
- vakuutus- ja vastuukysymykset sekä

- leirin järjestyssäännöt.

Kaikkien tiedotteiden perillemenon voi varmistaa tiedotteen palauteosalla, jonka huoltaja allekirjoittaa.

2.3 Leirikoulun tavoitteet ja retkikohde

Leirikoulu liittyy aina opetussuunnitelman toteuttamiseen. Siksi jo suunnitteluvaiheessa on pohdittava toiminnan tiedolliset, taidolliset ja elämykselliset tavoitteet sekä painotettava myös ilon, virkistyksen ja sosiaalisuuden merkitystä. Tavoitteet sanelevat leirikoulun toteuttamistavan, joka voi olla esimerkiksi seuraavanlainen:

Teemaleirikoulu, joka rakentuu tietyn aihekokonaisuuden ympärille.

Kohdeleirikoulu, joka toteutetaan tietyssä kohteessa tai leirikeskuksessa hyödyntämällä kyseisen kohteen mahdollisuuksia.

Liikkuva leirikoulu, jolloin siirrytään paikkakunnalta toiselle ennakkosuunnitelman mukaan.

Vaellusleirikoulu, joka liittyy yleensä luonnossa liikkumiseen. Tämä on leirikoulutyypeistä vaativin niin suunnittelun kuin toteutuksenkin kannalta.

Retkikohteen on vastattava osallistujien ikäkautta, kehitystasoa ja tavoitteita. Opettajan olisikin jo etukäteen syytä tutustua paikan mahdollisuuksiin ja riskeihin mahdollisten vaarojen ehkäisemiseksi. Opettajan on myös selvitettävä ensiavun ja lääkäripalvelujen saatavuus. Lisäksi on selvitettävä kohteen tarjoamien ohjaajien/valvojen määrä ja riittävään valvontaan vaadittavat voimavarat.

Etukäteen on niin ikään tarkistettava huolellisesti, minkä tasoisia palveluja kukin leirikoulupaikka tarjoaa; ääripää vaihtelevat valmiista paketista omatoimiseen selviytymisleiriin. Leirikoulua suunniteltaessa on myös muistettava, että eri leirikouluystävien tiedot, taidot ja valmiudet vaihtelevat eikä edes ns. valmiin paketin tilaaminen vapauta opettajaa kokonaisvastuusta. Leirikoulupaikkoina on suositeltavaa käyttää Suomen leirikoulu yhdistyksen jäseniä, koska niillä on selkeä kuva siitä, mikä leirikoulu on ja mitä se vaatii.

Ulkomaille suuntautuvissa matkoissa on syytä jo etukäteen selvittää kohdemaan kulttuuri ja tavat sekä miten tämän ohjeiston asiat pätevät ja toimivat siellä. Ulkomaille matkustettaessa on myös muistettava passi-, valuutta- ja rokotusasiat.

2.4 Ohjelman suunnittelu ja toteutus

Opettajan on laadittava vanhempien ja oppilaiden kanssa osallistujien kehitystason mukainen mahdollisimman yksityiskohtainen ohjelma toimintoihin, vastuuhenkilöihin ja aikatauluineen. Opettajan on myös laadittava kouluun mahdollisesti jäävien lasten opetus- ja muut järjestelyt. Turvallisuuden kannalta on tärkeää, että oppilaat ovat jo ennen leirikoulua riittävästi valmistautuneet ehkä tavanomaista vaativampiin olosuhteisiin.

Leirin kuvaus, videointi, leirikoululehden tekeminen ja esimerkiksi yhteydet tiedotusvälineisiin on suunniteltava ajoissa.

Leirikoulun alustava suunnitelma tulee liittää koulun työsuunnitelmaan. Alustavassa suunnitelmassa ilmoitetaan huoltajien kanssa yhdessä sovitut asiat: kohde ja ajankohta, alustavat osallistajat, taloudenhoito, kustannusarvio ja rahoituskeinot. Lisäksi tulee sopia kerättyjen rahojen käytöstä, mikäli leirikoulu peruuntuu.

Sekä opintorekkestä että leirikoulusta on tehtävä hyvissä ajoin ennen sen toteutumista tarkempi kirjallinen suunnitelma, josta ilmenee johtaja, opetussuunnitelman mukainen tavoite, osanottajat, aikataulu ja ohjelma, kuljetuksen järjestäjä, kustannukset, josta selviävät myös sijaiskulut ja virkaehtosopimuksen mukaiset korvaukset, ruokailun järjestäminen sekä koululle jäävien oppilaiden ja opettajien toiminta. Suunnitelman hyväksyy kirjallisella päätöksellään koulun rehtori. Samassa päätöksessä annetaan valvovalle henkilöstölle alustava virkamatkamääräys ja sovitaan muun henkilöstön työaikakorvauksista. Virkamatkamääräykset haetaan sähköisesti omalta esimieheltä.

Seuraavat asiat on syytä arvioida etukäteen:

- majoitus
- ruokailut aamupalasta iltapalaan, valmistuksesta tiskaukseen
- terveydenhuolto/hätätapaukset
- kuljetukset ja siirtymiset
- peseytymiset
- siivous ja jätehuolto

Opettajan vastuulla ovat seuraavat asiat:

- leirivarusteluettelo (leiriläisiin ja toimintaan liittyvät varusteet)
- turvalliset ryhmäjaot eri toiminnoissa esim. vaelluksella tai majoituksessa
- varasuunnitelma todella huonon sään varalle (esim. sateen ja tuulen viimataulukko ja erityisohjeet alilämpöisyyden ja paleltumilta välttymiseksi)

Hyviä yleissääntöjä:

- opettajan tehtävänä on suorittaa selkeä työnjako ja käskytykset!
- opettaja nimeää valvojat eri toimintoihin
- opettaja varmistaa, että valvojat ja oppilaat ovat ymmärtäneet ohjeet ja toimintaan liittyvät säännöt ja että nämä myös toimivat niiden mukaisesti
- valvojan on aina tiedettävä, missä kukin ryhmäläinen milloinkin on
- oppilaat liikkuvat pienryhmissä "kaveria ei jätetä" -periaatteella. Tarvittaessa kokoonnutaan tietyin välein sovituksissa paikassa ja tarkistetaan, että kaikki on kunnossa

Turvallisuustekijöiden varmistaminen

Ohjelmassa on mainittava mahdollinen uiminen, ja uintiryhmiä muodostettaessa on pyrittävä ryhmäkokoihin, jotka ovat hyvin valvottavissa. Turvallisuutta voidaan parantaa muodostamalla oppilaista erityiset turvaparit, jotka valvovat toisiaan. Opettajan on jo etukäteen tiedettävä lasten uimataidon taso.

Tilojen palohälyttimet, poistumistiet, alkusammuttimet ja ensiaputarpeisto on oltava kaikkien tiedossa. Yöpäivystyksen järjestäminen ja siitä tiedottaminen on opettajan vastuulla.

Hätätilanteet

Opettajan tehtävänä on arvioida riskit ja pyrittävä jo ennalta ehkäisemään hätätilanteiden syntyminen. Opettajan on syytä jo ennen leirikoulua mahdollisuuksien mukaan opettaa oppilaille ja mukana oleville huoltajille oikea toiminta hätätilanteissa, esim. eksyttäessä, veden varaan jouduttaessa, tapaturmissa tai tulipalossa. Maastoon lähdetessä pinehkö ensiapulaukku on otettava aina mukaan!

Valvonta

Koska opettaja ei käytännössä voi eikä jaksakaan vetää leirikoulua yksin, on sovittava, että mukaan

lähtee muita opettajia tai vanhempia. Mikäli mukaan lähtee sekä tyttö- että poikaoppilaita, on oltava mies- ja naisvalvojat. Valvojia on oltava riittävästi. Opettaja voi antaa leirillä vanhemmille esim. valvontatehtäviä, mutta **lopullinen ja jakamaton vastuu on aina opettajalla!**

2.5 Leirikoululupa- ja oppilastietolomake

Leirikoulua suunniteltaessa tehdään leirikouluun osallistuville ja heidän huoltajilleen sopimus, jossa huoltaja ilmoittaa saaneensa ja hyväksyvänsä leirikouluun liittyvät tiedotteet ja sopimukset (esim. sääntöjä rikkovan oppilaan kotiuttamisesta). Huoltajan on myös allekirjoituksellaan vahvistettava lapselleen lupa osallistua leirikouluun. Samassa lomakkeessa myös kysytään oppilaan mahdollisista sairauksista, allergioista, lääkityksestä, ruokavaliosta, unissakävelystä yms. asioista, joista opettajan on syytä tietää, sillä vain näin opettaja voi varmistaa lapsen turvallisuuden ja hyvinvoinnin. Etukäteen on niin ikään syytä selvittää huoltajan voimassa olevat yhteystiedot. Malli tällaisesta leirilupa- ja oppilastietolomakkeesta on liitteenä (ks. leirikoululupa).

3 Varainhankinta

Suunnittelussa on otettava huomioon **perusopetuksen maksuttomuus** oppilaalle ja varmistettava, että kaikilla oppilailta on mahdollisuus osallistua leirikouluun. Myös mahdolliset uudet oppilaat ovat oikeutettuja osallistumaan leirikouluun, eikä heitä voida osallistumisen edellytyksenä velvoittaa johonkin tiettyyn raha- tai työsuoritukseen, joka on toteutettu aikaisemmin alkuperäisen joukon voimin. Edellä mainitut asiat on ennakoitava ja rahoitettava esimerkiksi koulun stipendeillä tai keräämällä ylimääräistä rahaa tällaisten tapausten varalle. Varojen kerääminen ei saa olla ylivoimainen ja yhteisesti kerätyt varat tulee käyttää luokan yhteiseen toimintaan. Mikäli luokka ei saa sovituksi varojen yhteisestä käytöstä, ne jäävät koulun stipendirahastoon.

Leirikoulun suunnitteleminen on **yhteistyön ja työnjaon** tulos. On tarpeellista sopia, kuka suunnitteluvaiheen aikana tekee mitään. Luokkatoimikunnalla tai työryhmällä voi suunnittelussa olla merkittävä tehtävä luokan opettajan tai luokanvalvojan tukena.

Varainhankinta **ei kuulu opettajan tai koulun tehtäviin**. Opettajan tehtäviin ei myöskään kuulu toimia luokkatoimikunnan tilin rahastonhoitajana, vaan tehtävä on syytä antaa jollekin huoltajista. Varainhankintaa ei ole syytä kirjata koulun työsuunnitelmaan kuin enintään maininnalla, että varainhankinta on täysin vanhempien tehtävänä ja heidän vastuullaan. Opettajan on kuitenkin oltava selvillä rahojen hankkimisesta ja vanhempien siihen tehtävään valitsemista vastuuhenkilöistä.

Rahoituksessa on mietittävä kokonaiskustannukset, maksut leiriläistä kohti, maksutavat ja varainhankinta, kuten esim. avustukset ja myyntityön organisointi. Varainhankinnassa on syytä pyrkiä **ulkopuoliseen rahoitukseen**. Sponsorirahaa on mahdollista hankkia, kunhan siinä noudatetaan Opetushallituksen ja kuluttaja-asiamiehen laatimia ohjeita (löytyvät mm. Internetistä, ks. Sponsorointi ja markkinointi koulun kannalta sekä Koulujen ja oppilaitosten sekä yritysten välinen yhteistyö, markkinointi ja sponsorointi). Kasvatuksellisesti pidetään hyvänä, että lapset ansaitsevat itse rahaa leirikouluun yhteisen toiminnan avulla, ei tallettamalla rahaa luokan tilille.

Vanhemmille on tiedotettava, että heillä on **vastuu** oppilaiden mahdollisesti harjoittamasta, oppilaiden vapaa-aikana tapahtuvasta **myyntityön turvallisuudesta** ja oppilaiden **vakuutusturvasta** (OPM:n Turvatyöryhmän kouluturvallisuutta käsittelevä mietintö 20.6.2000). Vanhempien on otettava huomioon ne riskit ja vaarat, joihin lapset voivat altistua myydessään tavaraa tms. iltaisin (väkivalta, ryöstöt, liikenne). Turvallisuutta voidaan parantaa esimerkiksi arvioimalla lasten realistiset mahdollisuudet selvittää tehtävästään ja toimimalla pienryhmissä tai

huoltajan valvonnassa. Huoltajien on joka tapauksessa tiedettävä, missä lapset milloinkin ovat.

Vanhempien laatima virallinen **saatekirje** on mahdollisessa myyntityössä hyvä olla mukana väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja lasten työn helpottamiseksi. Varainhankinnasta ja iltamyyntityöhön liittyvästä vakuutusturvasta on niin ikään tiedotettava huoltajille.

Varainhankinnasta vastaavan on myös hyvä saada vanhemmilta erikseen kirjallinen suostumus lapsen osallistumisesta (ilta)myyntityöhön.

4 Vastuu- ja vakuutuskysymykset

Kaikki sopimukset on jo varauksista lähtien tehtävä kirjallisena ja ne on syytä säilyttää; kirjeenvaihto, sähköpostit ja faksit ovat tärkeitä todisteita, jos jokin menee vikaan.

Kun koulun ulkopuolella toteutettava opetus on kirjattu koulun työsuunnitelmaan, toiminta on koulun opetusta ja kunta korvaa **vahingot ja tapaturmat** lainsäädännön mukaisesti.

Leirikoulun aikana **koulu on vastuussa vain tapaturmien hoidosta**, kuten koulussa muutoinkin. Tapaturman johdosta aiheutuneet sairaanhoitokuljetukset, lääkkeet ja sairaalahoido ovat oppilaalle maksuttomia. Kotimaassa on aina hakeuduttava julkiseen terveydenhuoltoon, sillä sairaalat ja terveyskeskukset laskuttavat kuntaa. Ulkomaille suuntautuvilla matkoilla oppilailla ja opettajilla on Eurooppalaisen matkavakuutus, joka korvaa matkalla alkaneen sairauden ja matkalla sattuneen tapaturman hoitokuluja. Asiasta antaa lisätietoja rehtori.

Oppilaan omaisuudelle (esim. silmälasit) aiheutuneita vahinkoja, sairaustapauksia ja matkatavaroita ei korvata. Huoltajat voivat ottaa oppilaille lisää vakuutusturvaa.

Vanhemmat ovat mukana yksityishenkilöinä ja heidän on itse huolehdittava omista vakuutuksistaan.

5 Ongelmatilanteita

Oppilaan osallistumisen estyminen

Opettaja ei voi rangaistuksena evätä oppilaan osallistumista leirikouluun tämän aiemman huonon käytöksen vuoksi. Opettaja voi kuitenkin suositella huoltajille, että tällainen riskioppilas jäisi leirikoulun ajaksi normaaliin kouluun. Tällaisessa tapauksessa kannattaa menettelystä kuitenkin sopia kirjallisesti vanhempien kanssa, jotta asia olisi selvä myös jälkikäteen.

Mikäli opettajalla ja/tai koululla on vahvat perusteet sille, että oppilaan osallistuminen leirikouluun on selkeästi turvallisuusriski, voidaan oppilas asianmukaisin järjestelyin jättää opiskelemaan kouluun (ks. esim. Etelä-Suomen lääninhallituksen sivistysosaston päätöksessä SVH 394 A /7.6.2001).

Säännöt, häiriökäyttäytyminen ja sääntöjä rikkova oppilas

Leirikoulu on koulutyötä, jossa oppilaat ovat koulun järjestyssääntöjen ja ohjeiden alaisia. Leirikoulua varten on syytä laatia erityiset säännöt ja sopimus niiden noudattamisesta sekä sopia menettelystä sääntöjen rikkomistapauksissa. Säännöistä piittaamattoman tai sääntöjen vastaisesti toimivan leiriläisen kotiuttaminen voidaan esimerkiksi sopia tehtäväksi vanhempien kustannuksella, mistä on kuitenkin jo etukäteen tehtävä kirjallinen sopimus huoltajien kanssa (ks. esim. leirikoululupa). Kotiuttamisessa on kuitenkin huolehdittava, että oppilas saatetaan turvallisesti leirikoulukohteesta esim. konduktöörin tai lentoemännän hoiviin. Samalla on varmistettava, että

huoltajat ovat vastaanottamassa oppilasta.

6 Muuta muistettavaa ja leirikoulun jälkityöt

Leirikoulua suunniteltaessa on mietittävä vielä seuraavia asioita:

- Tarvitaanko leirikoulun toiminnoissa viranomaisten, maanomistajien tms. lupia?
- Leiriläisten nimilistoja tarvitaan esim. vakuutuksiin, leirikouluyrittäjälle, ohjaajille, majoitustilojen oviin jne.
- Tarvitaanko leiridiplomeja tai todistuksia, muistoesineitä ja lahjoja leiripaikkaan tai eri henkilöille?
- Miten leirikokemusten ja kootun materiaalin edelleen hyödyntäminen onnistuu koulutyössä? Kirjoitetaanko matkapäiväkirjaa vai laaditaanko leirikouluraportti?

Leirin jälkeen on syytä pitää palautekeskustelu ja pyytää palaute myös kirjallisena. Tämä auttaa jatkossa ehkä vielä paremman leirin suunnittelussa.

7 Linkkejä

- Sopimus leirikouluun osallistuville ja heidän vanhemmilleen:
<http://www.oaj.fi/Resource.phx/oaj/edunv/leirikoulusopimus.htx>
- Sponsorointi ja markkinointi koulun kannalta
<http://www.oph.fi/pageLast.asp?path=1,438,5720,19918>
- Koulujen ja oppilaitosten sekä yritysten välinen yhteistyö, markkinointi ja sponsorointi
<http://www.kuluttajavirasto.fi/user/loadFile.asp?id=5628>

LÄHDE:

Vaasan opetustoimen turvallisuushankkeen vetäjän Seppo Mäenpään laatima ohjekirja

8 LIITTEET

Onnistuneen ja turvallisen retken eväät

Sopimus leirikouluun osallistuvalla ja heidän vanhemmilleen

Onnistuneen ja turvallisen retken eväät

1. Vastuu

Opettajan vastuu oppilaistaan on jakamaton.

2. Koulun toimintaa

Leirikoulun on oltava koulun toimintaa, siksi sen on oltava kirjattuna koulun vuosisuunnitelmaan.

3. Kohde

Kohde on valittava siten, että se on oppilaat ja heidän käyttäytymisensä huomioon ottaen turvallinen.

4. Pelisäännöt

Sovi hyvissä ajoin käyttäytymissäännöt selviksi oppilaiden kanssa. Tiedota pelisäännöistä myös huoltajille.

5. Suunnittelu

Hyvä suunnittelu estää vahinkoja. Suunnittele siis retki ajoissa ja huolellisesti. Tiedosta riskit ennalta, jotta voit hallita ne hyvin.

6. Huoltajat

Huoltajien mukanaolo valvojina on tärkeää, mutta se ei vähennä opettajan vastuuta. Kaikkien huoltajien on oltava selvillä retken yksityiskohdista ja heiltä on saatava kirjallinen suostumus siitä, että heidän lapsensa voi osallistua leirikouluun.

7. Vakuutukset

Vakuutukset kuntoon. Varmista onko kunnan vakuutus oppilaille riittävä vai tarvitaanko erillisiä lisävakuutuksia. Sovi huoltajien kanssa vakuuttamisesta ja tiedota heille tarkasti vakuutustarve.

8. Raha

Leirikoulun toteuttaminen vaatii itse hankittua rahaa. Opettajilla ei ole velvollisuutta osallistua rahan hankintaan eikä vastuuta retkikassasta. Opettajan tulee kuitenkin olla selvillä vastuuhenkilöistä ja rahanhankinnasta.

9. Toteutus

Huolellisen valmistelun ohella suunnitelman mukainen toteutus on paras tae siitä, että retkestä tulee onnistunut ja turvallinen. Valvonta tulee olla aukotonta ja vahingoittumisvaara vähäinen. Kannattaa kuitenkin tiedostaa, että vaikka opettaja tekee varmasti voitavansa, vahinkoja voi sattua.

10. Vapaaehtoisuus

Opettajaa ei voi velvoittaa järjestämään leirikouluja. Opettaja voi esimerkiksi vastuuseen tai turvallisuusuhkiin vedoten todeta, ettei leirikouluja voida järjestää. Tätä mielipidettä on kunnioitettava ja yhdessä etsittävä muita toimintatapoja.

11. Korvaukset

Vuosisuunnitelmaan merkitty leirikoulu on opettajalle virkamatka, josta maksetaan virkaehtosopimuksen mukaiset korvaukset.

SOPIMUS LEIRIKOULUUN OSALLISTUVILLE JA HEIDÄN VANHEMMILLEEN

Leirikoulu on koulua. Leirikoulun vain toteutetaan normaalista koulutyöstä poiketen koulun ulkopuolella.

Leirikoulu merkitään koulun opetussuunnitelmaan perustuvaan vuosisuunnitelmaan ja vuosisuunnitelman osana se on koulun suunnitelmaa.

Leirikoulu alkaa siitä, kun lähdetään koulun pihasta ja kestää siihen asti kun palataan koulun pihaan.

Leirikoulussa ja sen aikana sovelletaan kaikkia koulussakin noudatettavia säännöksiä, määräyksiä ja menettelytapoja ottaen huomioon olosuhteet. Koulun järjestyssäännöt ovat voimassa myös leirikoulun aikana.

Mukana olevat opettajat ovat leirikoulussakin opettajina kaikkine oikeuksineen ja velvollisuuksineen. Heillä on samat oikeudet kuin koulussakin ryhtyä toimenpiteisiin turvallisen opiskeluympäristön takaamiseksi ja oppilaiden ojentamiseksi.

Oppilaat ovat velvollisia noudattamaan kaikkia opettajien antamia ohjeita koko leirikoulun ajan, vuorokauden ympäri. Leirikoulussa mukana olevat vanhemmat ovat seuraamassa leirikoulua ja tarvittaessa siitä erikseen sovittaessa avustamassa majoitustilojen valvonnassa. Heillä ei ole opettajille kuuluvia oikeuksia vaan heidän on ongelmatapauksissa pyydettävä mukana olevien opettajien ohjeita ja apua.

Vanhemmilla ei ole oikeutta järjestää leirikoulun aikana lapsilleen omaa ohjelmaa, vaan leirikoulu toteutetaan leirikoulusuunnitelman ja opettajan päättämällä tavalla.

Poikkeuksellisen toteuttamispaikan ja olosuhteiden johdosta leirikoulussa täsmennetään vielä seuraavia sääntöjä ja menettelytapoja:

Alkoholin ja huumaavien aineiden käyttö on kielletty.

Tupakointi ja muiden tupakkatuotteiden käyttö on kielletty koko leirikoulun ajan.

Koko leirikoulu-aika on koulunkäyntiä, joten leirikoulussa ei ole sellaista vapaa-aikaa, jonka aikana näistä kielloista poikettaisiin.

Leirikoulun aikana noudatetaan koulun järjestyssääntöjä ja opettajien antamia ohjeita ja kieltoja.

Jos leirikoulun aikana on valvomatonta aikaa, jolloin oppilaat voivat tutustua leirikoulukohteeseen ilman opettajien läsnäoloa, oppilaiden turvallisuuden takaamiseksi ryhmässä olisi oltava käytettävissä toimivia matkapuhelimia, joihin on tallennettuna opettajan matkapuhelimen numero. Samoin opettajalla olisi oltava vastaavasti mahdollisimman monen ryhmän oppilaan matkapuhelimen numero, jotta hän voi valvoa ryhmän oppilaiden turvallisuutta.

Majoitustiloihin on saavuttava klo _____ ja hiljaisuus majoitustiloissa on klo _____ - _____, ellei tapauskohtaisesti ole toisin sovittu. Opettajat ja valvontatehtävissä olevat vanhemmat tarkastavat,

että kaikki ovat saapuneet majoitustiloihin määräaikaan mennessä. Majoitustiloista ei saa poistua hiljaisuuden alkamisen jälkeen ennen seuraavan aamun herätystä ja aamiaista.

Menettelytavat ja seuraamukset sääntöjen rikkomisen jälkeen

Jos oppilas ei noudata leirikoulun edellä kirjoitettuja tai ohjeissa viitattuja sääntöjä tai opettajan ohjeita, opettajilla on oikeus yhteisellä päätöksellä lähettää oppilas viipymättä kesken leirikoulun kotiin. Erityisen raskauttavaa on toiminta tai laiminlyönnit, jotka saattavat vaarantaa leirikouluun osallistuvien turvallisuuden tai leirikoulun ohjelman mukaisen etenemisen.

Ennen päätöstä asiasta on hankittava tarvittava selvitys päätöksen perusteeksi. Lisäksi oppilasta on kuultava ennen päätöksen tekemistä. Myös huoltajille on pyrittävä tarjoamaan tilaisuus tulla kuulluksi ennen päätöstä.

Päätöksen jälkeen oppilaan vanhemmille on pyrittävä saamaan tieto päätöksestä ja kotiin lähettämisen yksityiskohdista vastaanottamisen varmistamiseksi. Oppilas on toimitettava turvallisella tavalla kotimatalle. Hänelle on hankittava tarvittavat liput.

Tarvittaessa oppilaalle on järjestettävä saattaja lentokentälle lentokoneeseen pääsyn varmistamiseksi. Edelleen on varmistettava, että määränpäässä on vastaanottaja, joka huolehtii tai järjestää kuljetuksen kotiin.

Oppilas on velvollinen noudattamaan opettajien sekä kuljetuksesta vastaavien ohjeita ja määräyksiä.

Samoin voidaan menetellä, jos oppilaan todetaan käyttäneen alkoholia, huumeita tai muita päihdyttäviä aineita.

Oppilaat sitoutuvat allekirjoituksellaan noudattamaan edellä kirjoitettuja sääntöjä ja hyväksyvät menettelytavat ja seuraamukset.

Oppilaiden huoltajat sitoutuvat jäljempänä allekirjoittamallaan sopimuksella vastaamaan kaikista niistä ylimääräisistä kuluista laadusta riippumatta, jotka aiheutuvat siitä, että heidän lapsensa lähetetään edellä kirjoitetuilla perusteilla kotiin kesken leirikoulun.

Utsjoen kunnan sivistystoimi

_____ koululla, _____ päivänä _____ kuuta 20____

_____
opettajan allekirjoitus ja nimenselvennys

Oppilas täyttää ja allekirjoittaa

Olen saanut tiedon leirikoulun käyttäytymissäännöistä, menettelystä sääntöjen rikkomistapauksissa sekä seuraamuksista. Sitoudun noudattamaan leirikoulun sääntöjä, opettajien antamia ohjeita sekä huolehtimaan omalta osaltani siitä, ettei kenenkään leirikouluun osallistuvan turvallisuus minun käyttäytymiseni tai laiminlyöntini johdosta vaarannu. Samoin lupaan, että omalta puoleltani teen voitavani leirikoulun onnistumisen puolesta.

Olen tietoinen ja hyväksyn menettelytavat, jotka edellä on kirjoitettu.

Jos minut joudutaan lähettämään kotiin kesken leirikoulun, lupaan tässäkin tapauksessa käyttäytyä kotimatalla annettujen ohjeiden ja leirikoulun sääntöjen mukaisesti.

_____ päivänä _____ kuuta 20____

---

oppilaan allekirjoitus ja nimen selvennys

Oppilaan huoltaja täyttää ja allekirjoittaa

Olen saanut tiedon leirikoulun käyttäytymissäännöistä, menettelystä sääntöjen rikkomistapauksissa sekä seuraamuksista. Sitoudun selvittämään lapselleni leirikoulun sääntöjen ja opettajien antamien ohjeiden merkitystä leirikouluun osallistuvien turvallisuudelle ja leirikoulun onnistumiselle.

Olen tietoinen ja hyväksyn menettelytavat, jotka edellä on kirjoitettu. Suostun siihen, että lapseni voidaan hänen erikseen antamansa vapaaehtoisen suostumuksen perusteella puhalluttaa opettajien läsnä ollessa ja siihen, että puhallustuloksen ollessa positiivinen lapseni voidaan lähettää opettajien päätöksellä kotiin kesken leirikoulun. Sama koskee oppilaan terveydentilan tarkastamista huumaavien aineiden käytön tunnistamiseksi.

Suostun myös siihen, että lapseni voidaan lähettää opettajan päätöksellä kotiin hänen käyttäytymisensä tai leirikoulun sääntöjen vastaisen toimintansa tai opettajan ohjeiden ja määräysten noudattamattomuuden tai vastaisen käyttäytymisen johdosta.

Sovin, että olen tavoitettavissa puhelinnumerosta _____ leirikoulun aikana ja tarvittaessa valmis matkustamaan _____ vastaan-ottamaan kesken leirikoulun mahdollisesti kotiin lähetettävää lastani ilmoitettuna aikana.

Sovin myös, että maksan kaikki ylimääräiset kulut niiden laadusta riippumatta, jotka syntyvät siitä, että lapseni mahdollisesti joudutaan lähettämään kotiin edellä mainituista syistä kesken leirikoulun.

Oppilaan nimi: _____

_____ päivänä _____ kuuta 20____

---

huoltajan allekirjoitus ja nimen selvennys